

Kokous 2/2018

Aika: 18.5.2018 klo 10-16

Paikka: Itä-Suomen yliopisto, Aurora II, B-sisäänkäynti, 3 krs., kokoustila AU300, Yliopistokatu 2, Joensuu

Osallistujat:

Minna Abrahamsson-Sipponen, Oulun yliopiston kirjasto
Tommi Harju, Taideyliopiston kirjasto
Tua Hindersson-Söderholm, Svenska handelshögskolans bibliotek
Kristiina Hormia-Poutanen, Kansalliskirjasto, saapui klo 10:18
Tiina Järvinen, Maanpuolustuskorkeakoulun kirjasto
Anne Lehto, Tritonia
Riitta Lähdemäki, Tampereen teknillisen yliopiston kirjasto
Ari Muhonen, Jyväskylän yliopiston Avoimen tiedon keskus
Minna Niemi-Grundström, Tampereen yliopiston kirjasto
Ulla Nygrén, Turun yliopiston kirjasto (puheenjohtaja)
~~Ulla Ohvo~~, Lappeenrannan tiedekirjasto, valtakirjalla edustajana Iris Tahvanainen
~~Susanna Parikka~~, Lapin korkeakoulukirjasto, valtakirjalla edustajana Maija Koponen
Matti Raatikainen, Aalto-yliopiston oppimispalvelut
Jarmo Saarti, Itä-Suomen yliopiston kirjasto
~~Pia Södergård~~, Åbo Akademis bibliotek, valtakirjalla edustajana Maria Lassén-Seger
Kimmo Tuominen, Helsingin yliopiston kirjasto
Johanna Vesterinen, Varastokirjasto
Katja Halonen (sihteeri)

Asiantuntijat:

Arja Tuuliniemi, FinELib-toimisto, kohdassa 7

1. Kokouksen avaus ja järjestäytyminen

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 10.00. Pöytäkirjantarkastajiksi ja äänenlaskijoiksi valittiin Jarmo Saarti ja Minna Niemi-Grundström.

2. Esityslistan hyväksyminen

Päätettiin käsitellä kohdan 8 viimeinen osa ”Tietosuoja-asetuksen huomioiminen UB-lainauksessa” kohdan 5 jälkeen. Esityslista hyväksyttiin muilta osin.

3. Edellisen kokouksen muistio

Tarkastettu muistio löytyy verkosta osoitteesta

<http://www.yliopistokirjastot.fi/toiminta/kokoukset>.

4. Itä-Suomen yliopiston kirjaston kuulumiset

Jarmo Saarti kertoi UEF kirjaston kehittämisen ajankohtaisia asioita. Itä-Suomen yliopistossa aloitettiin iso saneeraus vuonna 2010. Viimeisimpänä vaiheena Savonlinnan kampus lakkautetaan kesäkuun alussa ja yliopistosta tulee kahden kampuksen yliopisto. Ylätason johto kulkee kampusten välillä. Viestintää ja viestintävälineitä, kuten videotekniikkaa, kehittämällä on mahdollistettu yliopistojen yhdistyminen, mikä on onnistunut noin viiden vuoden aikana. Yhdistämisen ja kehittämisen motivaationa on olla Suomen parhaiden yliopistojen joukossa. Saneeraus on selkeästi vaikuttanut myös henkilöstön jaksamiseen. Myös kirjaston henkilökuntaa on irtisanottu yt-neuvotteluissa. Kirjaston henkilöstö on vähentynyt viidesosalla.

Kirjastossa yliopiston saneeraus on tarkoittanut sitä, että kaikki on tehty uusiksi kolmen uudistuskauden aikana: kirjastot yhdistettiin, palvelut uudistettiin ja siirryttiin uudenlaiseen maailmaan. Onnistuneena uudistuksena kirjastolle ei ole tehty omaa strategiaa vaan on integroitu kirjaston toiminta yliopiston strategiaan. Kirjasto on yliopiston strategisten tavoitteiden tukija. Kirjastoa on ymmärretty ja tuettu yliopiston johdon taholta. Uuteen siirryttäessä on lakkautettu sellaista vanhaa, mitä ei enää tarvita. Seuraavaksi kirjaston prosessit pyritään saamaan yliopiston prosesseihin mukaan.

Kirjaston tavoitteena on tarjota erinomainen oppimisympäristö. Joensuun kirjasto on remontoitu viime kesänä. Kirjastossa on 24/7 käytössä olevia tiloja sekä Joensuussa että Kuopiossa. Kirjasto on myös muutakin yhteiskuntaa varten. Avoimen tieteen palveluiden kehittämiseen on saatu lisää resursseja ja kirjaston johtaja on keskeisessä asemassa UEF:n avoimen tieteen kehittämisessä. Open UEF -sivusto on kirjaston ylläpitämä ja toteutettu yhteistyössä yliopiston muiden toimijoiden kanssa. Rinnakkaistallennuksissa on saavutettu 40% osuus. UEF:n erepositoryyn, eRepo-palveluun, on lisätty myös tutkimusdata ja seuraavaksi sinne lisätään oppimateriaalit. eRepo-palvelun koodi on saatavilla halukkaille. Kirjastossa on muutamia koodareita toteuttamassa uusia palveluita. Muutos kokoelmapainotteisesta kirjastosta yhdessä tekijäksi on ollut iso ja vaativa.

5. Sääntöuudistus

Neuvoston kokouksessa 1/2018 Minna Niemi-Grundström esitteli sääntöuudistustyöryhmän tavoitteet ja aikataulun. Sääntöuudistuksen tarpeita ovat nimenmuutos, strategian ja uuden brändin saaminen näkyviin, kokoonpano, edustukset, puheenjohtajan valinta ja tehtävät, yhteinen rahoitus sekä uudet toimintamuodot verkostojen sijaan. Sääntötyöryhmä on kokoontunut laatimaan ehdotuksen uusiksi säännöiksi (liite 1). Ehdotus on ollut kaikkien

johtajien kommentoitavana (liite 2). Ehdotusta kommentoi viisi johtajaa. Työvaliokunta ja sääntötyöryhmä ovat käsitelleet saadut kommentit.

Minna Niemi-Grundström esitteli kommenttikierroksen jälkeen muotoillun ehdotuksen uusiksi säännöiksi. Sääntöehdotuksessa on mukana FUNista kertova johdanto-kappale, koska säännöt ovat julkisilla verkkosivuilla. Työvaliokunnan hyväksymässä sääntötyöryhmän ehdotuksessa esitetään, että jatkossa FUNilla ei ole pysyviä asiantuntijajäseniä. Sääntöehdotukseen lisättiin kommenttien johdosta lause, että FUN kutsuu tarvittaessa asiantuntijoita kokouksiin. FUNin jäseniä ovat ehdotuksen mukaan yliopistojen kirjastopalveluista vastaavat johtajat. Sääntötyöryhmässä muotoilun katsottiin kattavan myös yhteiskirjastot. Puheenjohtajan toimikausien määrästä keskusteltiin ja sääntötyöryhmässä pidettiin hyvänä, että rajataan puheenjohtajan kausien määrä yhteen kauteen. Kommentit huomioiden sääntöehdotukseen muotoiltiin kokouksen päätösvaltaisuus niin, että kokous on päätösvaltainen kun läsnä on puheenjohtaja ja vähintään puolet jäsenistä. Puheenjohtajan vastuisiin lisättiin vastuu budjetista. Esitykseen puheenjohtajalle maksettavasta palkkiosta tuli yksi kommentti, jossa palkkiota ei kannatettu. Sääntötyöryhmä ja työvaliokunta päättivät kuitenkin yksimielisesti säilyttää esityksen puheenjohtajalle maksettavasta palkkiosta. Työvaliokunta ilman puheenjohtajaa tekisi esityksen palkkion suuruudesta. Nykyinen puheenjohtaja ei ollut palkkiokeskustelussa mukana. Puheenjohtajan palkkio maksettaisiin kehysorganisaation kautta samoin kuin maksetaan yhteistyösihteerin palkka.

Keskusteltiin FUNin kokoonpanon määrittelystä ja siitä vastaako Helsingin yliopiston kirjastopalveluista yksi vai kaksi johtajaa, sillä Helsingin yliopiston kirjaston lisäksi Kansalliskirjasto toimii Helsingin yliopiston erillislaitoksena. Nykyisten sääntöjen mukaan Kansalliskirjasto on FUNin pysyvä asiantuntijajäsen. Kansalliskirjasto ja Varastokirjasto eivät ole maksaneet pysyvinä asiantuntijajäseninä FUNin jäsenmaksua. Sääntötyöryhmässä ja työvaliokunnassa Kansalliskirjasto nähtiin enemmän palvelujen tuottajan roolissa ja siksi katsottiin, että sillä ei tulisi olla edustusta yliopistokirjastojen verkostossa.

Keskustelussa nykyisten asiantuntijajäsenten asemasta tuotiin esiin, että vaikka Kansalliskirjaston kansalliset tehtävät määritellään yliopistolaissa, yliopistojen kirjastoista ei ole lainsäädäntöä. Varastokirjastolle sopii olla jatkossa mukana kutsuttuna asiantuntijajäsenenä. Varastokirjasto toivoo kuitenkin, että saisi aina esityslistan tiedoksi ennen kokousta. Keskustelussa mainittiin, että vaikka Kansalliskirjasto toimii Helsingin yliopiston yhteydessä, yliopistokirjastot näkevät Kansalliskirjaston ensisijaisesti sidosryhmäorganisaationa, jonka tehtävänä on tuottaa palveluja koko kirjastoverkolle. Edelleen tuotiin esiin, että vuoropuhelu ja yhteistyö yliopistokirjastojen ja Kansalliskirjaston välillä jatkuu ja Kansalliskirjasto, sekä myös Varastokirjasto, osallistuisivat kokouksiin kutsuttuina asiantuntijoina aina kun käsiteltävät asiat niin edellyttävät. Keskustelussa esitettiin myös toivomus, että Kansalliskirjasto olisi jatkossakin mukana kokouksissa.

Keskustelua herätti myös määrittely siitä, ketkä edustavat yliopistonsa kirjastopalveluja FUNissa. Kaikki FUNin verkoston jäsenet eivät nykyisellään ole kirjastopalveluista vastaavia johtajia, joten tehty määrittely FUNin jäsenyydestä nähtiin hankalaksi johtaja-sanalla. Keskusteltiin tulevaisuuden kirjastopalveluista yliopistoissa ja kirjaston johtajuudesta.

Ehdotettiin määrittelyä, että FUNin jäseniä olisivat yliopistojen kirjastopalveluista vastaavat henkilöt, ei johtajat.

Keskustelussa tehtiin myös esitys, että puheenjohtajalle ei maksettaisi palkkiota.

Puheenjohtaja veti yhteen keskustelun aikana tehdyt esitykset:

- esityslistat annettaisiin myös Varastokirjastolle
- Helsingin yliopistosta olisi kaksi edustajaa, HuLibista ja Kansalliskirjastosta
- puheenjohtajalle ei maksettaisi palkkiota.

Keskusteltiin ehdotuksista ja niiden käsittelystä.

Keskusteltiin Varastokirjaston toiveesta saada esityslistat. Todettiin, että asiaa ei tarvitse kirjata sääntöihin. Päätettiin äänestää uudesta toimintatavasta, jonka mukaan FUNin esityslistat laitetaan verkkoon avoimesti viikkoa ennen kokousta. Ehdotuksen puolesta äänestivät kaikki 15 jäsentä. Päätettiin, että jatkossa FUNin esityslistat laitetaan FUNin verkkosivuille viikkoa ennen kokousta.

Äänestettiin sääntöjen hyväksymisestä tai palauttamisesta uudelleen valmisteluun. Sääntöjen hyväksymisen puolesta äänesti 6 jäsentä. Sääntöjen palauttaminen uuteen valmisteluun sai 8 ääntä. Annettiin yksi tyhjä ääni. Päätettiin palauttaa säännöt uuteen valmisteluun, erityisesti Kansalliskirjaston aseman osalta ja sen osalta, ketkä edustavat yliopistojen kirjastopalveluita. Epäselvissä tapauksissa yliopistojen hallinnoilta tiedustellaan, kuka edustaa yliopiston kirjastopalveluita. Tällöin ongelmaksi voi tulla, että edustaja tuleekin yliopiston hallinnosta eikä kirjastosta, ja että yliopistojen lausunnot asiasta voivat muuttua ajan saatossa.

Sääntötyöryhmä käsittelee sääntöehdotuksen uudelleen. Kimmo Tuominen ja Kristiina Hormia-Poutanen toimittavat Helsingin yliopiston näkemyksen kirjastopalveluidensa edustajista ja lisäksi Kristiina Hormia-Poutanen toimittaa Kansalliskirjaston näkemyksen kirjastopalveluiden edustajista sääntötyöryhmän puheenjohtajalle. Uusi sääntöehdotus annetaan uudelleen kommentoitavaksi kaikille johtajille jo ennen syyskuun kokousta ja erimielisyyttä aiheuttavista asioista äänestetään jo ennen kokousta, jotta sääntöuudistus voitaisiin hyväksyä syyskuun kokouksessa.

Ehdotusta puheenjohtajalle maksettavan palkkion poistamisesta säännöistä ei käsitelty, koska sääntöehdotus päätettiin palauttaa uudelleen valmisteltavaksi.

Neuvoston kokouksessa 4/2017 päätettiin, että työvaliokunta tekee kevään toiseen kokoukseen esityksen siitä, miten verkostot korvataan ja miten kansalliset vastuut, kuten bibliometriikkaseminaari, jatkossa hoidetaan. Ulla Nygrén esitteli työvaliokunnan esityksen verkostojen korvaamisesta. Oppimisen tuen verkosto pohtii tulevaisuuttaan Peda-forum-päivillä elokuussa. Yhteistyösihteerin on kysynyt tutkimuksen tuen verkostolta näkemyksiä. Tutkimuksen tuen verkosto pitää tärkeänä integroitua muihin toimijoihin. Sovittiin, että edetään työvaliokunnan kokouksessaan tekemän esityksen mukaan eli työvaliokunta voi

perustaa työryhmiä strategian toteuttamiseksi. Asiaan palataan oppimisen ja tutkimuksen tuen verkostojen osalta syyskuun kokouksessa.

Tietosuoja-asetuksen huomioiminen UB-lainauksessa

SYNin kokouksessa 4/2017 sovittiin, että Varastokirjasto yhdessä Kansalliskirjaston kanssa tekevät yhtenäisen sopimus pohjan kaikille yliopistokirjastoille UB-lainauksessa siirtyvien henkilötietojen käsittelystä. Johanna Vesterinen, Kristiina Hormia-Poutanen ja Ari Ahlqvist ovat valmistelleet asiaa.

Johanna Vesterinen kertoi tietosuoja-asetuksen huomioinnista UB-lainauksessa (liite 12). Sopimus pohjaa ei ole vielä laadittu. Kansalliskirjaston näkemyksen mukaan ei tarvittaisi DPA-sopimusta DPA-määrittelyn mukaan. Tärkeää on kuitenkin, että asiakas on tietoinen siitä, että hänen tietojensa liikutellaan kirjastojärjestelmien välillä ja miten tietoja liikutellaan. Asiakkaan tiedot siirtyvät asiakkaan kotikirjastosta lainaavan kirjaston järjestelmään eli Varastokirjastoon. Asiakkaan kotikirjaston rooli on automaattinen tietojen luovutus. Yliopistokirjastojen pitää informoida asiakkailleen, että UB:n käyttö tarkoittaa henkilötietojen siirtoa Varastokirjastoon ja niiden säilyttämistä Varastokirjaston kirjastojärjestelmässä niin kauan kuin asiakkaalla on lainoja. Asiakkaan informointiin pitää sisältyä se, mitä henkilötietoja siirtyy ja miten tietoja käsitellään. Asiakastietojen siirto tapahtuu aina asiakkaan aloitteesta. Etäkirjasto ei käsittele kotikirjaston puolesta asiakkaan siellä olevia tietoja. Varastokirjasto on määrittellyt tarvittavat vähimmäistiedot. Henkilötunnusta ja asiakasryhmäprofiilia ei tarvita ja ne tullaan poistamaan siirtyvistä henkilötiedoista.

Keskusteltiin asiasta. Asetuksen mukaan DPA on laadittava kun tietoja käsitellään ja käsittelyksi lasketaan myös tietojen tallentaminen. Näin ollen DPA-sopimus nähtiin tarpeelliseksi. Ehdotettiin, että siirryttäessä UB-lainaukseen asiakkaalle avautuisi pop-up-ikkuna, jossa asiakasta informoitaisiin ja hän suostuisi henkilötietojensa siirtoon. Varastokirjasto jatkaa asian työstämistä.

Lounas klo 11.30-12.15

6. FUNin toimintasuunnitelma vuodelle 2018

FUN Vaikuttaa

FUNin kokouksessa 1/2018 sovittiin, että jatketaan kansainvälisten yhteistyöverkostojen (mm. eri maiden verkostot) kartoittamista ja tuodaan ne seuraavaan FUNin kokoukseen (liite 3). Tehdyn selvityksen pohjalta voidaan keskustella siitä millaista yhteistyötä ollaan tavoittelemassa ja suunnitella yhteistyöverkostojen muodostamista. Pia Södergård ja Anne Lehto ovat tehneet kartoitusta Pohjoismaisista verkostoista. Pia Södergård ja Susanna Parikka ovat mukana yhteispohjoismaisessa NUAS-verkostossa. Anne Lehto esitteli Pohjoismaissa toimivia korkeakoulukirjastojen verkostoja. Jokaisessa Pohjoismaassa on jonkinlaista

toimintaa, verkostoja tai yliopistokirjastojen johtajien yhteiskokouksia. Keskusteltiin siitä oltaisiinko yhteydessä yksittäisiin verkostoihin vai NUAS-verkoston. Keskusteltiin yhteisen seminaarin järjestämismahdollisuuksista, yhteistyömahdollisuuksista aineistoasioissa, korkeakoulukirjastojen roolista avoimen tieteen tukemisessa Pohjoismaissa ja molemminpuolisen vuoropuhelun käynnistämisestä. Todettiin, että nyt NUAS-verkoston mukana olevat Pia Södergård ja Susanna Parikka ovat avainhenkilöitä, joiden kautta verkostoitumista voitaisiin viedä eteenpäin. FUNin puheenjohtaja voisi myös olla yhteydessä NUAS-verkoston puheenjohtajaan ja mahdollisesti kutsua hänet FUNin kokoukseen (etäyhteydellä) keskustelemaan yhteistyömahdollisuuksista. Sovittiin, että työvaliokunta valmistele asiaa ja selvittää voisiko yhteistyötä aloitella syyskuun kokouksen tai tulevaisuustyöpäpäivän yhteydessä.

Puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja ovat sopineet tapaamisen OKM:n kesäkuulle. Sovittiin, että johtajat lähettävät yhteistyösihteerille kahden seuraavan viikon aikana teemoja, joita tapaamisessa halutaan käsiteltävän. Työvaliokunta käsittelee teemat ennen tapaamista.

Kansalliskirjaston sektoritapaaminen järjestetään 20.6. Tapaamiseen osallistuvat puheenjohtaja ja yhteistyösihteerit.

FUNin syyskuun kokoukseen on suunniteltu kutsua Suomen Akatemian edustajia. Työvaliokunta tekee teemoista alustavan suunnitelman. UNIFI:n avoimen tieteen ja datan toimenpideohjelma lanseerataan kahden viikon kuluttua. UNIFI:n kanssa olisi hyvä käydä keskustelua kirjastojen roolista sen toteuttamisessa. Päätettiin, että syyskuun kokoukseen kutsutaan myös UNIFI:n edustaja. Avoimeen tieteeseen liittyen yliopistokirjastojen on syytä käydä keskustelua kirjastojen roolista avoimessa tieteellisessä kotimaisessa julkaisemisessa TSV:n ja muiden avoimen tieteen toimijoiden kanssa. Sovittiin, että mietitään syyskuun kokouksessa, miten asiaa työstetään ja viedään eteenpäin. On tärkeää tuoda esiin kirjastojen roolia avoimen tieteen ja avoimen julkaisemisen edistämiseksi. Joulukuun kokoukseen on ajateltu kutsua vierailemaan OKM:n ja FUCIO:n edustajat. FUNin ja FUCIO:n yhteistyö nähtiin tärkeäksi. Eduskuntavaaleihin liittyen voitaisiin laatia yhteinen muokattavissa oleva viestipohja kansanedustajaehdokkaiden lobbaamiseen.

Yhteistyösihteerit on perustanut FUN johtajille Yammer-ryhmän. Muistutettiin Yammer-työkalun käytöstä ajankohtaiskeskustelussa.

FUN Näky

FUNin kokouksessa 1/2018 päätettiin perustaa mediaryhmä näkyvyyden edistämiseksi. Ryhmän vetäjä Minna Abrahamsson-Sipponen esitteli työryhmän laatiman viestintäsunnitelman (liite 4). Viestinnän pikatoimenpiteet on tehty. FUNille laaditaan selkeä ja napakka pääviesti, ns. hissipuhe ja määritetään toimintatavat kriisiviestinnälle. Yhteistyökumppanien listaus päivitetään vuosittain. Päivittämisen tekevät yhteistyösihteerit ja puheenjohtaja. Sidosryhmästä käsitellään myös työvaliokunnan ja FUNin kokouksissa vuosittain. Johtajat voidaan heidän halutessaan lisätä FUNin Facebook-sivujen päivittäjiksi. Keskusteltiin Twitterin käyttöönnotosta. Puheenjohtaja ja työvaliokunta olisivat luontevin taho

twiittaamaan. Yhteistyösihteeri on varannut FUNille Twitter tiliksi @FUNFinUnivLib. Yhteistyösihteeri voisi twiitata uudelleen yliopistokirjastojen päivityksiä ja puheenjohtaja voisi tarvittaessa kommentoida FUNin nimissä esim. vääriä tietoja. Kirjastot voisivat myös linkittää FUNin Twitter-tilin omaan keskusteluun. Päätettiin kokeilla Twitteriä. Alkuvaiheessa Twitter-viestintä voi olla tykkäämisiä ja uudelleen twiittauksia. Sovittiin, että toimintakertomuksen yhteydessä voitaisiin laatia myös viestinnän vaikuttavuutta analysoiva viestintätilinpäätös. Mediaryhmä tuo syyskuun kokoukseen ehdotuksen hissipuheesta, taulukot aktiviteettien seurantaan ja vaikuttavuuden arviointiin, suunnitelman kriisiviestinnästä ja suunnitelman FUNin verkkosivujen Google optimoinnista.

Jarmo Saarti ehdotti sähköpostilistojen lopettamista ja siirtymistä Yammeriin. Asioiden valmistelu Yammerissa nopeuttaisi asioiden käsittelyä. Yammerista voi tilata viestit sähköpostiin. Päätettiin ettei lopeta heti sähköposteja, mutta otetaan ensivaiheessa Yammer käyttöön hanke kerrallaan. Sovittiin, että ensiksi hyödynnetään Yammeria sääntöehdotuksen kommentoinnissa ja siihen liittyvissä mahdollisissa äänestyksissä sekä hissipuheen laatimisessa.

FUNin strategia on käännetty ruotsiksi ja englanniksi verkkosivuille (liitteet 5-6). Ruotsiksi strategian ovat kääntäneet Tua Hindersson-Söderholm ja Margareta Danielsson (Hanken). Pia Södergård on kommentoinut käännöstä. Englanniksi strategia on kääntänyt Kristiina Hintikka (TY). Hyväksyttiin käännökset.

Frilux Workshop Future Library Services & the UX State of Mind järjestettiin FUNille Helsingissä 3.5.2018 klo 9-16. Friluxin verkkosivuilta (<http://www.frilux.no/>) on saatavissa mm. Frilux Flexbook (<http://www.frilux.no/wp-content/uploads/workbook/Flexbook.pdf>).

FUN Kokeilee

Turun yliopiston tulevaisuuden tutkimuskeskuksen järjestämä Yliopistokirjastojen mahdolliset tulevaisuudet -työpaja järjestetään Helsingissä Hankenilla 20.9.2018 (liite 7). Tarkoituksena on tehdä Suomen yliopistokirjastojen tulevaisuuskartoitus. Kartoituksessa tarkastellaan tulevaisuutta ja tulevaisuudentutkimusta sekä yliopistokirjastojen oman tulevaisuuden että niiden tuottaman tulevaisuuden näkökulmasta globalisoituvana ja digitalisoituvana aikakautenamme. Keskusteltiin siitä kutsuttaisiinko NUAS-verkosto tai muut Pohjoismaiset kumppanit mukaan työpajaan. Puheenjohtaja tapaa työpajan järjestäjät ja välittää tiedoksi, mikäli kirjastoilta tarvitaan työpajaa varten lisätietoja tai taustaselvityksiä.

7. FUNin FinELibin ohjausryhmälle antama palaute. FinELib-toimiston palvelupäällikkö Arja Tuuliniemi kertoo palautteen käsittelystä ohjausryhmässä ja palautteesta seuraavista toimenpiteistä.

Kokouksessa 4/2017 päätettiin, että SYNin edustajat FinELibin ohjausryhmässä Minna Niemi-Grundström ja Pia Södergård tekevät draftin FinELibin strategian toteutus suunnitelman priorisoinnista ensin työvaliokunnalle ja työvaliokunnan käsittelyn jälkeen kaikille

yliopistokirjastoille kommentoivaksi. Minna Niemi-Grundström ja Pia Södergård veivät FUNin hyväksymän ehdotuksen (liite 8) FinELibin ohjausryhmän ensimmäiseen kokoukseen vuonna 2018.

FinELib-toimiston palvelupäällikkö Arja Tuuliniemi kertoi palautteen käsittelystä ohjausryhmässä ja palautteesta seuraavista toimenpiteistä. Minna Niemi-Grundström kommentoi palautteen käsittelyä ohjausryhmässä. FinELibin ohjausryhmässä sovittiin, että esitellään FUNin kokouksessa, mitä tukipalveluja FinELib-toimisto tuottaa kirjastojen omien neuvottelujen tueksi. Ohjausryhmän kokoonpanosta todettiin, että seuraavalle kaudelle (2021-) tarkastellaan ohjausryhmän jäsenten valinnan kriteereitä. Päätettiin ottaa konsortion neuvottelutavoitteisiin erillinen maininta hintojen kohtuullisuuden tärkeydestä. Konsortion jäsenille erotellaan kustannuksissa lisenssimaksut ja julkaisumaksut.

FinELib-toimiston tuki jäsenten omalle e-aineistohankinnalle esitellään FinELibin ekstranetissä. Lisäksi konsortion jäsenet voivat hyödyntää konsortiohankintaa varten tehtyjä ohjeita ja dokumentteja. Tukipalvelut kirjastoille sisältävät alternative access -bannerit, lisensointikoulutukset, sopimustyöpajat, lisenssin laajentamisen muistilistan, mallisopimukset, aineistoneuvottelujen muistilistan, OA-sopimusten muistilistan ja osaorganisaatiolisensioinnin muistilistan sekä materiaalia tiedonlouhinnasta ja yhteiskirjastoista. Avoimuuden tavoittelu tuo haastavan lisän neuvotteluihin. Neuvottelutavoitteet ovat sopimusehdot (ml. hinta), aikataulu ja saatavuus. Aineistoneuvotteluissa pitää valita, mitä kulloinkin halutaan, koska kaikkea ei voi saada.

Keskusteltiin tiedepolitiikasta, hybridimallin tukemisen ongelmista, OA-julkaisemisen kustannuksista, toimintaympäristön haasteista, joustavien ratkaisujen tarpeista esim. organisaatioiden välisten aineistojen lisensointiin sekä aineistoneuvotteluihin varautumisesta. Lehtipakettineuvottelujen strategiaryhmässä pyritään tekemään linjauksia hyväksyttävistä OA-malleista. Pienille kirjastoille FinELibin hankinta-asiantuntijoiden osaaminen on todella tärkeää. Keskusteltiin siitä, mikä on FinELibin rooli jatkossa. FUN osallistuu mielellään FinELibin tulevaisuuden visiointiin.

Arja Tuuliniemi vie käydyn keskustelun FinELibin ohjausryhmän tietoon. FinELibin ohjausryhmän seuraava kokous on 18.6. Keskustelu jatkuu FinELibin ohjausryhmässä ja OA-strategiaryhmässä sekä seuraavassa FUNin kokouksessa.

FinELibin järjestämässä organisaatorajat ylittäviä lisenssejä koskevassa webinaarissa pilotoiville organisaatioille keskusteltiin IP-pohjaiseen tunnistautumiseen ja walk-in-usereihin liittyvistä ongelmista. Puheenjohtaja ehdottaa, että osana yhteistyön kehittämistä FUCIO:n kanssa käynnistettäisiin vuoropuhelu FUCIO:n ja FinELibin kanssa näistä haasteista. Tarkoituksena olisi keskustella, mitä vaihtoehtoja on IP-pohjaiselle tunnistautumiselle, joka on ongelmallinen esimerkiksi usean organisaation yhteiskirjastoissa ja silloin kun samassa IP-avaruudessa toimii useamman organisaation toimijoita. Esimerkiksi HAKA-kirjautumisella voidaan tunnistaa käyttäjä ja määritellä tarkemmin käyttöoikeuksien tasoja. Kustantajat pääsääntöisesti tarjoavat edelleen IP-pohjaista tunnistautumista.

Tehdyn kartoituksen perusteella ainoastaan Turun yliopistolla on haasteita walk-in-usereiden käyttöoikeuksien kanssa. Tampere3:ssa ja Lappeenrannassa ei voida enää käyttää IP-pohjaista tunnistautumista. Henkilökohtaisen tunnistautumisen käyttöön ottaminen kuitenkin aiheuttaa ongelmia walk-in-usereiden käytölle. RA21 ja HAKA -tunnistautuminen ovat vaihtoehtoja IP-tunnistautumiselle. Jotkut kustantajat kehittelevät muita vaihtoehtoja. IP-tunnistautumisen vaihtoehtojen selvittämistä kannatettiin. Walk-in-usereille voisi käyttää ns. tyhmiä päätteitä samoin kuten vapaakappaleiden käytössä. Päätettiin siirtää asian käsittely joulukuun kokoukseen ja kerätä sitä ennen keskustelunaiheita FUCIO:n kanssa Yammerin kautta. Asiasta on hyvä keskustella myös CSC:n kanssa. FUNin intresseissä on pääsyn takaaminen aineistoihin muillekin kuin yliopistolaisille silloin kun sopimukset sen sallivat. Keskustellaan yhteisesti ajettavista asioista joulukuun kokouksessa.

8. Ajankohtaiskatsaus

Katsaus kotimaiseen tiedejulkaisemiseen

Ulla Nygrén ja Minna Niemi-Grundström tapasivat Kotilava-tapaamisessa Kansalliskirjastossa 22.2.2018 Riitta Koikkalaisen ja Jyrki Ilvan. Ulla Nygrén ja Minna Niemi-Grundström kertoivat tapaamisesta. Kristiina Hormia-Poutanen kertoi, että Kotilavan-rahoitusmalliin on mietitty rahoituspohjan laajentamista ja hallinnointikustannusten pienentämistä. Ulla Nygrén ja Kristiina Hormia-Poutanen ovat menossa UNIFI:n esittelemään Kotilavan rahoitusmallia sitten kun se valmistuu. Riitta Koikkalainen on kutsunut FUNin jäsenet Kotilavan järjestämään Pyöreään pöydän keskusteluun 29.5.2018 klo 10-13 (liite 9). Keskustelun aiheena on kotimaiset lehdet tieteellisenä infrastruktuurina.

FUNin puheenjohtajaa Ulla Nygréniä on pyydetty osallistumaan avoimen tiedejulkaisemisen rahoitusta Suomessa käsittelevään pyöreään pöydän kutsuseminaariin 23.8.2018 (liite 10), joka lähestyy aihetta enemmän monografiajulkaisemisen näkökulmasta.

Kansalliskirjaston ja FUNin yhteistyö

Kansalliskirjaston ja FUN-työvaliokunnan yhteinen työpaja ”Uutta kasvupohjaa yliopistokirjastojen ja Kansalliskirjaston yhteistyölle” pidettiin 27.4.2018 Helsingissä. Työpajan muistio on liitteenä 11. Ulla Nygrén ja Kristiina Hormia-Poutanen kertoivat työpajasta ja työvaliokunnan jäsenet täydensivät. Heli Kautonen (KK) on pyytänyt työvaliokuntaa nimeämään FUNin edustajat työryhmään, joka jatkaa suunnittelua yliopistokirjastojen ja Kansalliskirjaston välisen yhteistyön ja vuorovaikutuksen parantamiseksi 27.4.2018 pidetyn työpajan pohjalta. Työpajassa linjattiin, että Kansalliskirjasto koordinoi työryhmän työt. Työpajassa linjattiin myös, että ryhmään tulisi kummaltakin taholta vain muutama henkilö. Työvaliokunta nimesi FUNin toiseksi edustajaksi Anne Lehdon ja sopi, että toinen edustaja työryhmään nimetään FUNin kokouksessa. Edustajan toivottiin tulevan suuremmasta yliopistosta, mutta ei työvaliokunnan jäsenistä. Valittiin Jarmo Saarti FUNin toiseksi edustajaksi ko. työryhmään. FUNin puheenjohtaja osallistuu myös työryhmän työskentelyyn.

Katsaus kahdesta kirjastojärjestelmähankkeesta

Ari Muhonen kertoi Koha-projektin ajankohtaisesta tilanteesta. Ensimmäinen yleiskokous on pidetty. Ohjausryhmässä ovat mukana FUNista Anne Lehto, Tua Hindersson-Söderholm ja Kristiina Hormia-Poutanen. Pääkäyttäjryhmän jäsenet tuntevat kirjaston toimintaprosessit, jotka muuttuvat Kohan mukaan. Koodariryhmä on koottu. Projektilla on myös palvelinympäristön hankintaa valmisteleva työryhmä. Ensimmäisenä Kohaan siirtyy Hämeen ammattikorkeakoulu syyslomalla 2018. Jyväskylän yliopisto ottaa Kohan käyttöön itsenäisyyspäivänä 2018, Hanken joululomalla 2018 ja Tritonia kesällä 2019. Projektia tehdään matalalla organisaatiolla. Koodarit hankkeeseen tulevat Kansalliskirjastosta ja Jyväskylän yliopistosta sekä HAMK:sta. Kohan ylläpito organisoidaan Kohaan siirtymisen jälkeen. Projektille on avattu verkkosivut: <https://www.kiwi.fi/display/KK/Kirjastojen+Koha-projektin+etusivu>.

Kimmo Tuominen kertoi Lumikko-projektin ajankohtaisesta tilanteesta. Lumikko hakee palvelualustaa sellaisilta toimijoilta, joilla on vahva asema markkinoilla. Projektilla on projektiryhmä ja ohjausryhmä. Projektiryhmää vetää Petri Tonteri (TaY). Vaatimusmäärittelyä on työstetty kolmessa jaksossa ja se alkaa olla aika lailla valmis. Aalto-yliopisto on irtautunut Lumikko-hankkeesta, ja se hankkii kirjastojärjestelmän yksin vuoden 2019 loppuun mennessä.

Päätettiin, että seuraavissakin kokouksissa otetaan katsauksia järjestelmähankkeisiin.

Katsaus tietosuojaan

Pälvi Kaiponen (HY) on osallistunut FUNin edustajana tietosuojavastaavien tapaamiseen 25.4.2018 ja esitellyt yliopistokirjastojen valmistautumista tietosuojasetukseen sekä yhteisen materiaalin hyödyntämistä. Tietopyynnöt menevät kaikkialla kirjaamon kautta. FUNin tietosuojatyöryhmälle toivottiin jatkoa ja erityisesti koordinoitua henkilötietojen käsittelyn oikeusperustojen kanssa. Pälvi Kaiponen ei voi jatkaa työryhmän vetämistä. Aija Kaitera (HY) on valmis tulemaan mukaan työryhmään Pälvin tilalle. Sovittiin, että johtajat nimeävät sen henkilön, joka toimii kirjastonsa tietosuojayhteyshenkilönä ja johon työryhmä voi olla yhteydessä kerätessään tietoja. Tietosuojatyöryhmä tekee oikeusperustojen koordinoinnin/harmonisoinnin ja lähettää sen kaikille em. henkilöille kommentoitavaksi annetussa määräajassa.

9. Ilmoitusasiat

- Tietoaineistoverkoston puheenjohtaja Susanna Parikka on päättänyt tietoaineistoverkoston ja sen ohjausryhmän toiminnan.
- Arja Tuuliniemi FinELib-toimistosta on ottanut yhteyttä Elsevier-strategiaryhmän jäseniin 5.2.2018 kysyen voisivatko he jatkaa työtä FinELib-neuvottelujen parissa lehtipakettineuvottelujen strategiaryhmässä, jossa käsitellään FinELibin lehtipakettien Open Access -neuvotteluja (liite 13). Työvaliokunta on valinnut FUNin edustajiksi FinELibin OA-strategiaryhmään Kimmo Tuomisen ja Ulla Nygrénin.

- Suunnittelija Markku Laitinen Kansalliskirjastosta on pyytänyt FUNia nimeämään edustajan tieteellisen kirjastojen vaikuttavuuden arvioinnin tulevaisuutta ja tulevaisuuden yhteistilastoa ideoivaan ryhmään (liite 14). Työvaliokunta on valinnut FUNin edustajaksi Jarmo Saartin ko. Kansalliskirjaston työryhmään, jonka valmistelevaan esitykseen tieteellisten kirjastojen vaikuttavuuden arvioinnin tulevaisuudeksi sisältyy tieteellisten kirjastojen tilastotietokannan tulevaisuus.
- Tuulin ohjausryhmän puheenjohtaja Mari Riipinen on pyytänyt FUNia nimeämään edustajan Tuulin ohjausryhmään vuodeksi 2018 (liite 15). Työvaliokunta on valinnut FUNin nykyisen edustajan Minna Toikan (TY) jatkamaan ohjausryhmässä vuoden 2018.
- Riitta Koikkalainen Kotilava-hankeesta on pyytänyt FUNia nimeämään edustajan Kotilava-hankkeen ohjausryhmään 31.12.2018 asti (liite 16). Työvaliokunta on nimennyt FUNin edustajaksi Suvipäivi Pöytälaakso-Koistisen (TaY).
- Kansalliskirjaston kirjastosektoreiden puheenjohtajien ja sihteerien kokous pidetään 20.6.2018 Helsingissä.
- Kristiina Hormia-Poutanen on tiedottanut FUNin jäsenille sähköpostilla 14.2.2018 Liberin lobbaustoimista tutkimukselle edullisen tekijänoikeusratkaisun ja erityisesti tiedonlouhintaratkaisun puolesta sekä Suomessa, Brysselissä että eri Euroopan maissa.
- Peda-forum päivät järjestetään Turussa 14.-16.8.2018. Päivien teemana on ”Tulevaisuuden opettajuus – opettajuuden tulevaisuus”. Oppimisen tuen verkosto on edellisinä vuosina järjestänyt Peda-forum päivien yhteydessä verkostotapaamisen. Tänä vuonna FUN järjestää oppimisen tuen -tapaamisen yliopistokirjastojen Peda-forum päiville osallistuville asiantuntijoille yhdessä Turun yliopiston kirjaston ja Åbo Akademin kirjaston kanssa 14.8.2018 klo 13.00-16.00 ja 15.8.2018 klo 9.00-11.00. Tapaamisen teemana ovat palaute ja FUNin uudet yhteistyömuodot.
- FinELibin vuosittainen aineistopäivä konsortion jäsenille järjestettiin maanantaina 7.5.2018 Kansalliskirjaston tiloissa Helsingissä. FUNin APC-työryhmän puheenjohtajaa Jukka Rantasaarta pyydettiin pitämään kommenttipuheenvuoro työryhmän puolesta aiheena Suomen tilanne nyt ja tulevaisuudessa sekä työryhmän suositukset.
- FinELib järjesti tiistaina 8.5.2018 OA-työpajapäivän Helsingissä.
- Kansalliskirjasto koordinoi vuonna 2018 avoimen tieteen koulutuksia kansallisesti, ks. <https://www.kiwi.fi/display/attkoulutukset/Avoimen+tieteen+ja+tutkimuksen+koulutukset>. Kansalliskirjaston järjestämiä seminaareja: 19.4.2018 Datan elinkaari, 16.5.2018 Tietosuoja tutkijan arjessa ja 23.5.2018 Kotimaiset tiedejulkaisut vaikuttavat.
- Vuoden 2017 lopussa lakanneiden MusaMelinda-työryhmän ja Valtakunnallisen musiikin luetteloinnin ja sisällönkuvailun Luumu-ryhmän tilalle perustettu Musiikin metatiedon asiantuntijaryhmä (Muusa) on aloittanut toimintansa. Kansalliskirjaston koordinoimassa Muusa-ryhmässä on 11 jäsentä eri kirjastosektoreilta, ja sen toiminta-alaan kuuluvat kaikki musiikin kuvailuun liittyvät kysymykset. Muusan vasta-avatut ja vielä työn alla olevat kotisivut löytyvät Kiwi-wikistä osoitteesta <https://www.kiwi.fi/display/muusa/>.
- BTJ:n Aleksii-artikkeliviitetietokannan tuotanto päättyi vuoden 2017 lopussa. Tästä johtuen BTJ on luovuttanut Kansalliskirjastolle helmikuussa Aleksii-viitteet. Kansalliskirjasto on ottanut vastuun aineiston saamisesta jatkossakin asiakkaiden hyödynnettäväksi artikkeliviitetietokanta Arton kautta. Arto tulee osaksi metatietovaranto Melindaa ja on sitten käytettävissä Finnan kautta.

- Kansalliskirjasto järjestää koulutustilaisuuden "YSAsta ja Allärsista YSOon - mikä kuvailussa muuttuu vai muuttuko mikään?" 21.5.2018 9:30-12:00.
- Itä-Suomen kirjastopäivät järjestetään 6.-7.6.2018 Kuopiossa. Ohjelma löytyy osoitteesta <http://www.avi.fi/documents/10191/11019122/lt%C3%A4-Suomen+kirjastop%C3%A4iv%C3%A4t+2018.pdf/dbdd98b1-993a-44a5-927a-cb37eba7ce89>
- Polar Libraries Colloquy 2018 ohjelma löytyy osoitteesta [https://www.ulapland.fi/EN/Events/PLC-2018-\(Main\)/Program](https://www.ulapland.fi/EN/Events/PLC-2018-(Main)/Program)
- Informaatiotutkimuksen päivät järjestetään 1.-2.11.2018 Turussa.
- JYX on uusittu kokonaan ja on nyt paljon tehokkaampi.

17. Muut asiat

18. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 15.15.

Liitteet:

- 1 Sääntötyöryhmän ehdotus uusiksi FUNin säännöiksi
- 2 Kooste sääntöehdotukseen tulleista kommentteista
- 3 Kansainväliset yhteistyöverkostot
- 4 FUN viestintäsuunnitelma
- 5 FUN strategi 2018-2020
- 6 FUN strategy 2018-2020
- 7 Tarjous Yliopistokirjastojen mahdolliset tulevaisuudet –työpajasta
- 8 FUNin ehdotus FinELib priorisoinniksi
- 9 Kutsu osallistua Kotilavan pyöreän pöydän keskusteluun 29.5.2018
- 10 Kutsu osallistua pyöreän pöydän keskusteluun avoimesta tiedejulkaisemisesta 28.5.2018
- 11 Muistio FUN-Kansalliskirjasto -työpajasta
- 12 Tietosuoja UB-lainauksessa
- 13 Pyyntö nimetä FUNin edustaja FinELibin lehtipakettineuvottelujen strategiaryhmään
- 14 Pyyntö nimetä FUNin edustaja tieteellisten kirjastojen vaikuttavuuden arvioinnin tulevaisuus –työryhmään
- 15 Pyyntö nimetä FUNin edustaja Tuulin ohjausryhmään
- 16 Pyyntö nimetä FUNin edustaja Kotilava-hankkeen ohjausryhmään
- 17 Arja Tuuliniemen esitys FUN 18.5.2018

Ulla Nygrén
puheenjohtaja

Katja Halonen
sihteeri

Jarmo Saarti
pöytäkirjantarkastaja

Minna Niemi-Grundström
pöytäkirjantarkastaja